

Για σκεπτόμενους δημιουργικά. Δηλαδή;

Δημοσιεύτηκε και προστέθηκε στις ιστοσελίδες της kosmologia.gr το Μάιο 2009

"Οι λογικοί προσαρμόζουν τον εαυτό τους στον κόσμο. Οι παράλογοι επιμένουν στην προσπάθεια να προσαρμόσουν τον κόσμο στον εαυτό τους. Οπότε, η πρόοδος επαφίεται στους παράλογους"

George Bernard Shaw

► Από τον πρώτο καιρό (της δεκαετίας '80), που ο γράφων ξεκίνησε με νεανικό ενθουσιασμό τις φιλοσοφικές αναζητήσεις του και **σε όλη την πορεία** της μακροχρόνιας - καθημερινής και πολύωρης- ανάπτυξης των απόψεών του, αυτός άκουγε **αποθαρρυντικές απόψεις** για το αδύνατο κάποιων πολύτιμων απαντήσεων. Αποθαρρυντικές απόψεις, άλλοτε με καλή πρόθεση και άλλοτε με κακοπιστία και προκλητικά, από αγράμματους ανθρώπους μέχρι και από τους πιο μορφωμένους. Ένα κοινό χαρακτηριστικό, το οποίο είχαν όλοι αυτοί οι "προσγειωμένοι" και δεν το λογάριαζαν καθόλου σαν δικό τους ελάττωμα, ήταν η **αδιαφορία τους για τη φιλοσοφία και η πλήρης έλλειψη προσπάθειας** να σκεφτούν σοβαρά για τα μεγάλα φιλοσοφικά ζητήματα. Προφανώς θεωρούσαν δεδομένο ότι μπορούσαν να επιτύχουν πιο μεγάλους στόχους στη ζωή και επέλεξαν να δώσουν προτεραιότητα σε άλλες πιο σοβαρές σκέψεις και αναζητήσεις, από τις οποίες είχαν πιο ευχάριστες προσδοκίες.

Η πρώτη ανοησία και προκατάληψη όλων όσων εκφέρανε άποψη για το που μπορεί να φτάσει η σκέψη ενός ανθρώπου και μάλιστα ενός ακαλλιέργητου νεαρού ήταν η εξής: Δεν λογάριαζαν σαν καθοριστικό και απαραίτητο **το μεγάλο ενδιαφέρον** για την έρευνα και δεν κατανοούσαν πώς **η επίμονη προσπάθεια** μπορεί να προκαλέσει απίστευτες εξελίξεις και αποτελέσματα εκεί που τα αποκλείαμε. Η προσπάθεια χωρίς γνώσεις και ικανότητες ήταν για εκείνους αναποτελεσματική. Πολύ σωστά, αφού λογάριαζαν τις δυνατότητες σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Δεν νοούσαν πώς **η προσπάθεια μπορεί να "προκαλέσει" γνώσεις και ικανότητες στο πέρασμα του χρόνου**. Τα οφέλη από την επίμονη και μακροχρόνια προσπάθεια δεν είναι πλεονέκτημα μόνο των αθλητών.

Φυσικά, η συγκεκριμένη ανοησία και προκατάληψη δεν ήταν από γενική έλλειψη νοημοσύνης ούτε από αμάθεια, σε όλες τις περιπτώσεις. Από το στόμα όσων αποθάρρυναν την προσπάθεια του γράφοντος (ενώ ενθάρρυναν ένα επιπόλαιο τρόπο ζωής) μπορούσες να ακούσεις τις πιο γνωστές αληθοφανείς παρατηρήσεις και απόψεις για το άσκοπο της φιλοσοφικής προσπάθειας και για το αδύνατο μιας καρποφόρας κατάληξης. Φυσικά και πάλι, αφού οι ίδιοι αδιαφορούσαν για τη φιλοσοφία δεν είχαν...να πουν κάτι πολύ έξυπνο και πειστικό για να μπορέσουν να αποθαρρύνουν. Αλλά δεν χρειαζόταν και ιδιαίτερη νοημοσύνη, αφού η μόρφωση ή η εμπειρία που διέθεταν ενίσχυε τη δική τους εκδοχή, για το άσκοπο της προσπάθειας ενός νεαρού και ακαλλιέργητου. Μπορούσαν να βρουν αμέτρητα ορθογραφικά λάθη, κακή γραμματική σύνταξη, έλλειψη πρωτοτυπίας, να τον φέρουν σε δύσκολη θέση με τα ερωτήματά τους, να αστειευτούν με τις ανώριμες εκφράσεις του κ.λπ. **Όλα τα σημάδια ήταν υπέρ τους** και δεν ήταν χαζοί να μη το βλέπουν. Όπως δεν ήταν τυφλοί...για να μην μπορούν να περπατήσουν, αφού έβλεπαν λίγο πιο πέρα από τη μύτη τους.

Πρέπει να τονιστεί, ότι οι πιθανότητες και η εμπειρία συμφωνούσαν με τις αποθαρρυντικές απόψεις για τη φιλοσοφική προσπάθεια και ο γράφων παρά την "απογοήωσή" του εκείνα τα χρόνια, αυτό το αναγνώριζε. Η προσπάθεια έκφρασης και η φιλοσοφική αναζήτηση **είχαν ξεκινήσει χωρίς τις προϋποθέσεις** ή τις "προδιαγραφές" που θα έβαζε ένας μορφωμένος ή ένας επιστήμονας. Τεράστια άγνοια για το παρελθόν της Φιλοσοφίας, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, νεαρή ηλικία, εκφραστική ανωριμότητα που δεν δικαιολογούσε η ηλικία του, ιδιόρρυθμη συμπεριφορά. Πώς με αυτά τα σημάδια θα μπο-

ρούσε κάποιος λογικός άνθρωπος να αναμένει ότι ο αμόρφωτος νεαρός που βρισκόταν δίπλα του μπορούσε να επιτύχει απαντήσεις ή σοβαρές σκέψεις εκεί που αναρίθμητοι κορυφαίοι επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές δεν μπόρεσαν ή δεν τόλμησαν να δώσουν;

► Δεύτερη ανοησία και προκατάληψη: **Προεξόφληση της αποτυχίας**, (όπως και της επιτυχίας σε άλλες περιπτώσεις) όχι μόνο για το παρόν, αλλά νομίζοντας ότι είμαστε σε θέση να καταλαβαίνουμε και να ερμηνεύουμε σωστά τις ενδείξεις και ότι όσα βλέπουμε είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα της πραγματικότητας! Δεν φανταζόμαστε τις εξελίξεις και νομίζουμε ότι τα πράγματα θα γίνουν όπως τα υπολογίζουμε με τις γνώσεις και με την εμπειριούλα μας και **το πιο ανόητο, με τη λογική συνέπεια των σκέψεών μας**. Φανταζόμαστε τις εξελίξεις και τότε πάλι δεν βλέπουμε τις ενδείξεις της εμπειρίας που αναιρούν τους κανόνες και τις συνήθειες.

► Τρίτη ανοησία και **προκατάληψη, από τις πιο μεγάλες**, αφού αυτή έχει γίνει άρθρο πίστεως στην επιστημονική έρευνα: **Η γνώση και η αλήθεια κατακτώνται με τη δύναμη της γνώσης και με τη λογική συνέπεια της σκέψης**. Το μεγαλείο της ανθρωπίνης σκέψης και τις απίστευτες προοπτικές της θα αντιληφθεί κάποιος όταν αρχίσει να σκέφτεται **όχι σαν προγραμματισμένο ρομπότ και όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής** με τα βέβαια και ασφαλή δεδομένα. Η ανθρώπινη σκέψη μπορεί να επιτυγχάνει και να μην κολλάει **χωρίς να χρησιμοποιεί τις σωστές πληροφορίες και τα απαραίτητα δεδομένα**. Μπορεί να κάνει άλματα, να αναποδογυρίζει την λανθασμένη σκέψη για να γίνει σωστή, να παρατηρεί αιφνίδια τη σχέση στα δεδομένα που έμοιαζαν άσχετα, να φτιάχνει σενάρια και υποθέσεις, να βγάζει λογικές συνέπειες από τις παράλογες απόψεις, να αρχαιοθετεί με ετικέτα ένα ερωτηματικό, να ανασύρει από τη μνήμη τα αβέβαια δεδομένα, να κάνει πρόχειρους υπολογισμούς που με πολλές πιθανότητες είναι σωστοί, να σχηματίζει απόψεις με ελλιπή δεδομένα, να παρατηρεί το πλησίασμά της σε γνώσεις που ακόμα δεν κατέκτησε και να βρίσκει πρώτα το τέλος και μετά την πορεία που οδηγεί στο τέλος. Χωρίς να καταρρεύσει το "λειτουργικό" και χωρίς να μείνει η σκέψη αδρανής λόγω άγνοιας ή έλλειψης προγραμματισμού και κακής προετοιμασίας. Πάντα κάτι θα βρει η σκέψη για να ξεγλυστρίσει και να επιστρέψει στην έδρα της καθημερινής εμπειρίας, χωρίς να χαθεί. Βρίσκει το δρόμο της και καταφέρνει να συνεχίσει την επόμενη φορά προγραμματισμένα ή με μία τυχαία αφορμή.

Για πολλοστή φορά στην ιστορία συναντάμε την ανοησία και τη συνήθεια της προσωπικής εμπειρίας κάτω από τη **μάσκα της λογικής** συνέπειας και **της σοβαρότητας** να στέκεται εμπόδιο στην προσπάθεια των ονειροπόλων, των φιλόδοξων, των πρωτοπόρων και όσων θα επιθυμούσαν να "απογειωθούν" με τα φτερά της σκέψης. Ο γράφων εδώ, βλέποντας από πολύ νωρίς και με δυσaráεσκεια τη λογική, τα επιχειρήματα και την εμπειρία των "προσγειωμένων" που -κακόπιστα ή όχι- δεν ενεθάρρυναν τη φιλοσοφική προσπάθειά του, **δεν προσπερνούσε έτσι αδιάφορα ή περιφρονητικά** τις απόψεις τις οποίες εκείνοι εξέφραζαν. Τις αντιπαρέθετε αυτός ο ίδιος στον εαυτό του και προσπαθούσε να δει τα πράγματα με τη "σκέψη" των άλλων. Όταν μετά από 14 χρόνια καθημερινών και πολύωρων φιλοσοφικών σκέψεων και ατελείωτης επεξεργασίας των γραπτών διατυπώσεων τύπωσε το βιβλίο του "Η Θεολογία της Επιστήμης" με τις δικές του αναπτυγμένες φιλοσοφικές θεωρίες, σε εκείνο το βιβλίο ξεκινούσε τη δυσνόητη πραγματεία του κάτω από τους εξής κατανοητούς τίτλους: **"Η γνώση χωρίς φιλοσοφική διάνοια τροφοδοτεί την άγνοια", "Ο τρόπος ζωής επηρεάζει άμεσα τις γνωστικές δραστηριότητες"**. Πριν να προχωρήσει στις δυσνόητες φιλοσοφικές θεωρίες, απευθυνόταν στους κακόπιστους και στους "φυγόσοφους" που εξέφραζαν σίγουροι την άποψή τους, χωρίς καμία προσπάθεια ενημέρωσης και διερεύνησης. Με απλές σκέψεις και εύκολες παρατηρήσεις έγραφε πως **η γνώση δεν εξασφαλίζει το αλάθητο και πως αντιθέτως μπορεί να μας κάνει να λέμε περισσότερα από όσα πραγματικά γνωρίζουμε**. Πως η

δυσκολία να απαντηθούν πολλά ερωτήματα **δεν οφείλεται μόνο στην άγνοια, στην απειρία και στο μορφωτικό επίπεδο** αλλά και σε άλλους παράγοντες. Όμως δεν του ήταν αρκετό να εκφράσει απλά τις απόψεις του για να αντιδράσει και να υπερασπιστεί τον φιλοσοφικό τρόπο ζωής του με σκόρπια επιχειρήματα και με λογοτεχνικές εκφράσεις. **Η παρατήρηση της ανθρώπινης σκέψης** (προσωπικής και μη) και το πώς η σκέψη καταλήγει σε κρίσεις αποτέλεσε γι' αυτόν ένα πεδίο έρευνας με μεγάλο ενδιαφέρον και **πανίσχυρο όπλο για την αντιμετώπιση της ανθρώπινης ανοησίας**, την οποία πάντα θεωρούσε σαν πηγή όλων των κακών της κοινωνίας.

► Άλλη **ανοησία και προκατάληψη**, η γνώση είναι αξιόπιστη όταν συνοδεύεται από στολές, επιστημονικά όργανα, υποβλητικές εκφράσεις, βραβεία, πτυχία, συμμετοχή πολλών καταξιωμένων, πολυλογία και υποχόνδριους λογικούς συλλογισμούς. Όσο είναι κριτήριο της αγιότητας και της ύπαρξης του Θεού, τα ενδύματα, η συμμετοχή σε τελετές και η συνήθεια των εορταστικών εκδηλώσεων, τόσο είναι κριτήριο της αλήθειας, το ωραίο ντύσιμο, τα βραβεία, η φήμη και και ο εμπνευσμένος προφορικός λόγος. Εύκολα όμως, προσπερνούν την τρομερή ικανότητα του μορφωμένου ανθρώπου να κάνει απίστευτα λάθη, λάθη τα οποία δεν έκαναν οι αγράμματοι και να φθάνουν στα όρια της παράνοιας ή της "επαγγελματικής" εξαπάτησης. Το ίδιο εύκολα, με τη συνηθισμένη δικαιολογία για τυχαία και μεμονωμένα περιστατικά, προσπερνούν την ικανότητα του ανθρώπου, ακόμα και ενός ανόητου να σχηματίζει σωστές απόψεις και να σκέφτεται σωστά, σε πλήθος καθημερινών περιπτώσεων, χωρίς να προηγούνται οι επιστημονικές διαδικασίες και χωρίς τα σημάδια της "εγγύησης" για τη γνώση. Στην καθημερινή ζωή, επιτυγχάνουμε ένα πλήθος σωστών παρατηρήσεων, εκτιμήσεων και κινήσεων μας, χωρίς αριθμητικές πράξεις και χωρίς την υπεροπτική επιδίωξη για αποδείξεις. **Καθημερινά κάνουμε κινήσεις που κατευθύνονται σωστά από τις σκέψεις μας, ακόμα και κάτω από συνθήκες πίεσης του χρόνου και σκέψεις που προδιαγράφουν τις επόμενες κινήσεις και πράξεις μας και σωστές σκέψεις επί των πληροφοριακών δεδομένων που πλημμυρίζουν τα αισθητήρια όργανα και το μυαλό μας.** Δεν ζούμε με τη διστακτικότητα που θα επέβαλλε η τεράστια άγνοιά μας και αντί να βρισκόμαστε κρυμμένοι και φοβισμένοι, φθάνουμε στο άλλο άκρο να ξεπερνάμε τα όρια της βέβαιης γνώσης και εμείς να επιμένουμε και να παραμένουμε 100% βέβαιοι. Έτσι οι ίδιοι που εμφανίζονται απαιτητικοί επιλεκτικά για να εμπιστευτούν μία παρατήρηση, μία σκέψη, μία άποψη, πέφτουν σε μία αντίφαση στην καθημερινή ζωή τους. Ο οποιοσδήποτε μπορεί να παρατηρήσει τα απίστευτα λάθη, τις ασυνέπειες και την απουσία κάθε προσπάθειας να σκεφτούν με συνέπεια σε πλήθος περιπτώσεων, όταν βρίσκονται έξω από το γραφείο τους και από τον επαγγελματικό χώρο τους.

Στην καθημερινή ζωή μας σχηματίζουμε απόψεις και καταλαβαίνουμε σωστά πολλά πράγματα και σε πλήθος περιπτώσεων, χωρίς να χρονοτριβούμε με σκέψεις που κάνουν την επαλήθευση, χωρίς διαδικασίες απόδειξης και χωρίς ιδιαίτερη προσοχή στα νοήματα των λέξεων. Κατά κάποιο τρόπο, μπορούμε και αναγνωρίζουμε την αναξιοπιστία και την αλήθεια, **πιο γρήγορα και πιο εύκολα από όσο θα έπρεπε να συμβαίνει με τη γαϊδουρινή υπομονή μιας επιστημονικής έρευνας.** Όπως όταν κινούμαστε, αναγνωρίζουμε ποιες κινήσεις πρέπει να κάνουμε για να φθάσουμε στον προορισμό μας και να επιτύχουμε την εργασία μας, χωρίς να κάνουμε διαρκώς μαθηματικούς υπολογισμούς και μετρήσεις ταχύτητας, απόστασης και δύναμης και με τα νέα δεδομένα σκεφτόμαστε επιτυχώς τις διορθωτικές κινήσεις που πρέπει να κάνουμε. Μη ξεχνάμε, ο κόσμος όπου βρισκόμαστε προσφέρει τη δυνατότητα να γίνει συνοπτικά και αφηρημένα γνωστός και να περιγραφεί γενικά **ακόμα και μέσα στο χώρο των επιστημών και ιδιαίτερα με την εφαρμογή των μαθηματικών.** Αυτό είναι ένα δεδομένο για την επιστήμη, το οποίο πάντα υποβάθμιζαν ή το προσπερνούσαν με αδιαφορία, διότι πιο σημαντικό ήταν να παρουσιάζουν σαν γιγάντιο κατόρθωμα τις επιστημονικές εργασίες τους.

Όταν εμείς πιστεύουμε αστόχαστα ή πιθανολογώντας για την αλήθεια όσων διδά-

σκουν ή δημοσιεύουν, χωρίς να μπορούμε εμείς οι ίδιοι να επαληθεύσουμε με κάποιον εύκολο τρόπο και να κάνουμε τις ίδιες παρατηρήσεις στην προσωπική εμπειρία μας, αυτή η γνώση μας είναι αξιόπιστη; **Προκατάληψη και μύθος:** Είναι **ασυνέπεια να μας αξιώνουν να αποδεχτούμε τυφλά** και να πιστεύουμε στην επιστημονική γνώση, την οποία κάποιιοι άλλοι βρήκαν στην εμπειρία τους ή επειδή εκείνοι έχουν εξειδικευτεί και μπορούν με τις δικές τους γνώσεις να την αποδεικνύουν και ν' αναγνωρίζουν την αξιοπιστία της. Η επιβεβαίωση από την εμπειρία γίνεται ένα «μπούμερανγκ». Κατά συνέπεια, λοιπόν, είναι απαραίτητα σαν τελετουργικά αντικείμενα τα πιστοποιητικά, τα βραβεία, η ενδυμασία, η σοβαρότητα στο ύφος όταν πρόκειται να πειστούν κάποιιοι απλοί ενδιαφερόμενοι, οι πελάτες και οι χρηματοδότες.

Υποκρισία, εάν όχι ψέμα, ο ισχυρισμός ότι η συστηματική συλλογή παρατηρήσεων και το πείραμα εξυπηρετούν μόνο την απόκτηση της βεβαιότητας και της γνώσης. Αυτό μπορεί να το πιστεύουν "γραφικοί" επιστήμονες και ονειροπόλοιο φοιτητές, όχι οι φιλόσοφοι. **Η περισσότερη γνώση και η καλή γνώση εξυπηρετούν κυρίως την πρακτική εφαρμογή της γνώσης και αυτό προέχει για την επιστήμη και δεν μειώνει το ρόλο της ούτε βλάπτει την αξιοπιστία της.** Το γνωρίζουν πολύ καλά και αν δεν βρίσκουν το θάρρος να το ομολογήσουν, αυτό γίνεται από φόβο μήπως σταματήσει να λάμπει η "αμεροληψία", που κατά καιρούς επικαλούνται και μήπως κλονιστεί η αξιοπιστία, που είναι συνδεδεμένη με τη δύναμη της επιστήμης. Δεν πρέπει να παρουσιάζεται, η υποκριτική εικόνα, ότι η επιστημονική έρευνα και ο μεθοδικός έλεγχος της αξιοπιστίας γίνονται μόνο για την κατάκτηση της γνώσης και της βεβαιότητας. Από τις επιστημονικές μεθόδους, τα πειράματα και τις διεξοδικές έρευνες υπάρχουν **περισσότερες προσδοκίες από την κατάκτηση της αλήθειας.**

► **Από τις πιο μεγάλες προκαταλήψεις** στο χώρο της επιστήμης και γενικότερα του ανθρώπου, είναι η άποψη ότι η αναφορά σε συγκεκριμένα πράγματα και η απόπειρα να περιγραφούν τα πράγματα με σαφήνεια εξασφαλίζει περισσότερη γνώση. Όχι μόνο δεν εξασφαλίζει περισσότερη γνώση αλλά συγχρόνως αυξάνει την άγνοια και προϋποθέτει να κάνουμε το λάθος να αφαιρούμε πράγματα τα οποία θεωρούμε αυθαιρέτως ότι δεν συνδέονται. Δηλαδή, συγκεκριμένο = αποσπασμένο και αφαιρώντας κατά βούληση. Τόσο στην καθημερινή ζωή, όσο και στο χώρο της επιστήμης, αφαιρούμε πράγματα και σχέσεις συμβιβαστικά, για λόγους απλοποίησης και προτεραιότητας, **προεξοφλώντας τι σχετίζεται πιο άμεσα και τι έμμεσα.** Αναφερόμαστε στο "συγκεκριμένο" πράγμα όχι επειδή γνωρίζουμε καλά τι πρέπει να αφαιρέσουμε, να μην υπολογίσουμε και να μη σκεφτούμε, αλλά επειδή έτσι μας βολεύει και επειδή πρέπει να ξεκινήσουμε από κάπου, για ερευνητικούς σκοπούς ή για να ζήσουμε. Όταν εκφραζόμαστε συγκεκριμένα, έχουμε αφαιρέσει το σύνολο της πραγματικότητας και των δυνατοτήτων της, θα μπορούσε εύκολα να πει κάποιος, και αυτό συνήθως το κάνουμε χωρίς επίγνωση.

Πρόκειται για μια προκατάληψη από τις πιο δύσκολες να ανιχνευτούν, αφού ξεκινάει με το δεδομένο, ότι η πραγματικότητα είναι μόνο ουσία, ύλη και ξεχωριστά ή σταθερά πράγματα, ενώ αντιθέτως, **η περισσότερη πραγματικότητα είναι δυνατότητες και απουσιάζει.** Με τέτοια προκατάληψη, λοιπόν, είναι συνεπές στην επιστήμη να αξιώνουν να περιγράφονται όλα καθαρά και με ακρίβεια. Ιδιαίτερα στη φυσική, αυτή η γενική πλάνη για την ταύτιση της (αντικειμενικής) πραγματικότητας με τα αισθητά (υλικά) πράγματα μεταφέρθηκε σε άλλους όρους έκφρασης, στον καθαρό διαχωρισμό των πραγμάτων σε (συγκεκριμένα) σώματα και σε αόρατες (ανούσιες) δυνάμεις που ασκούν μεταξύ τους τα σώματα. Μέχρι του σημείου να απαιτούν στη σύγχρονη φυσική, οι δυνάμεις να είναι συγκεκριμένα σώματα ! Επαναλαμβάνω πιο έντονα την άποψη, ότι είναι μία από τις πλάνες στον επιστημονικό τρόπο σκέψης, να θεωρείται το συγκεκριμένο ότι είναι πάντα πιο καλά γνωστό ή ότι στην πραγματικότητα όλα υπάρχουν μόνο σαν συγκεκριμένα και ακριβώς προσδιορισμένα. **Η μεγαλύτερη συνεισφορά της Φιλοσοφίας** στον ανθρώπινο πολιτισμό και στην πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου έχει επιτευχθεί με αυτή την παρατή-

ρηση για την ασάφεια των συγκεκριμένων πραγμάτων και με την ανάδειξη των ικανοτήτων της σκέψης, όταν αυτή επικεντρώνεται στα νοήματα των λέξεων και ξεπερνάει τα στενά όρια μιας περιορισμένης εμπειρίας σε ένα τόπο και μια στιγμή. Ακόμα και τα συγκεκριμένα πράγματα που θεωρούνται καλά γνωστά, τα γνωρίζουμε λιγότερο από όσο πιστεύουμε και ο ρεαλιστής άνθρωπος δεν είναι λιγότερο φαντασιόπληκτος από τον γραφικό φιλόσοφο. Η διαστρέβλωση που προκαλεί η άγνοια και η μεροληπτική γνώση στην ανθρώπινη αντίληψη και σκέψη, μπορεί να συνοψιστεί με την εξής φράση: " Οι άνθρωποι βλέπουν και σκέφτονται πράγματα που δεν υπάρχουν και δεν σκέφτονται ούτε βλέπουν πολλά από τα πράγματα που υπάρχουν...".

► **Ο ιστορικός του μέλλοντος να λάβει υπόψη του την ψυχολογία και τη νοσηρότητα που κουβαλούσαν οι άνθρωποι στην καθημερινή ζωή τους.** Είναι μία απαίτηση εμπειρία για ένα οποιοδήποτε άτομο με ιδιαιτερότητες να βρίσκεται καθημερινά μεταξύ ανθρώπων που δεν τον κατανοούν και αντιθέτως του συμπεριφέρονται απορριπτικά. Στην άσχημη αυτή θέση περιέρχεται κάποιος ακόμα και όταν τύχει να διαφοροποιήσει τις απόψεις του και τον τρόπο ζωής του και όταν δεν κρατάει κρυφές τις ασυνήθιστες και δημιουργικές σκέψεις του. Από αυτή την εμπειρία μπορεί να παρατηρήσει ένα **συνηθισμένο ψυχολογικό φαινόμενο**, όπως είναι η συναισθηματική αντίδραση των αγράμματων ανθρώπων και όσων έχουν ριχτεί στη δράση, χωρίς να σκέφτονται για τις σκέψεις και τις θεωρίες. Ενώ θα περιμέναμε, ότι οι άνθρωποι αυτοί έπρεπε να ζουν διστακτικά, να έχουν περισσότερες αμφιβολίες για τις απόψεις τους και να είναι προετοιμασμένοι να ακούσουν και να μάθουν, **ανακαλύπτουμε το τελείως ανάποδο**. Μεγάλη σιγουριά, ισχυρογνωμοσύνη, με αμετάβλητες γνώμες στο πέρασμα του χρόνου, μισαλλοδοξία και κάτι πολύ χειρότερο, που είναι **ο σπόρος του πολέμου**.

Στην απλή συζήτηση και επικοινωνία **αρχικά** θα παρατηρήσουμε συναισθηματικές αντιδράσεις, που κάνουν τον άνθρωπο να ξεπερνάει τα όρια αυτού που ονομάζουμε "σεβασμό" και "ισότητα στην ικανότητα σκέψης". Ακόμα και στο διάλογο των πιο μορφωμένων ανθρώπων είναι **συνηθισμένο φαινόμενο** η επιθετική συμπεριφορά και η ροπή στην αμφισβήτηση ολόκληρης της προσωπικότητας του συνομιλητή. Όμως, εδώ, εστιάζω στην έλλειψη κατανόησης και στην απορριπτική συμπεριφορά του **συνηθισμένου** τύπου ανθρώπου, που σκέφτεται για να ζει και όχι το αντίθετο. Εάν λοιπόν, στη συγκεκριμένη στιγμή έτυχε να μην έχεις τα πλεονεκτήματα εκείνα για τα οποία εκείνοι αγωνίζονται στη ζωή τους και τα οποία θεωρούν τεκμήρια της επιτυχίας, τότε θα πρέπει να μάθεις να κρύβεις ένα μέρος της προσωπικότητάς σου. Εύκολα θα γελάσουν μαζί σου, εύκολα θα σε αμφισβητήσουν, εύκολα θα σε βγάλουν τρελό και σχεδόν απίθανο να σε ακούσουν με προσοχή και καλόπιστα. Απλές συναισθηματικές εκδηλώσεις και κακοπιστία, **μόνο και μόνο διότι είσαι μόνος και αποτυχημένος**. Εάν ήσουν σε θέση εξουσίας, με διασυνδέσεις ή αντιπροσωπείες μία ομάδα ανθρώπων αυτές οι ασυνήθιστες σκέψεις και απόψεις, τις οποίες οι άλλοι δεν μπορούν να ακούσουν ατάραχοι, που θα προκαλέσουν τη γελοιοποίησή σου και την αμφισβήτηση της λογικής σου, **στην άλλη περίπτωση θα τις έκαναν μόδα ή θα οδηγούσαν σε πολεμική αναμέτρηση!**

Μία από τις πιο μεγάλες προκαταλήψεις και από τα πιο μεγάλα ψέματα που ακούγεται στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι η εξής δικαιολογία: Οι πρόγονοι στην πορεία της ζωής τους είχαν μέσα στη σκέψη τους το μέλλον των παιδιών τους και τον κόσμο που θα παραδώσουν. Με αυτό το ψέμα θα ήθελαν να απαλλαγούν από τη **μεγάλη ασυνειδησία και την απερισκεψία τους, που δεν περιορίζεται στα φιλοσοφικά ζητήματα**. Η ανοησία, οι λανθασμένες απόψεις και η διαστρεβλωμένη αντίληψη των πραγμάτων δεν αγγίζουν μόνο ανθρώπους που φιλοσοφούν. **Η σκέψη με λάθη, αυταπάτες και ελλιπή γνώση προκαλεί συμπεριφορές και δράσεις με συνέπειες που τις βρισκουμε όλοι εμπρός μας**. Όταν κάποιος ανακαλύψει πώς προκαλείται η αδικία από την πιο απλή περίπτωση μέσα στις ανθρώπινες σχέσεις εξ' αιτίας της άγνοιας, της ανοησίας και της επιπολαιότητας, τότε θα πάψει να απορεί για τα προβλήματα στις ανθρώπινες σχέσεις και ίσως να σιχαθεί και τον πιο ήσυχο άνθρωπο και να γίνει χαιρέκακος!

Ένας από τους πιο απλούς και συνηθισμένους τρόπους για να κλονιστεί η αξιοπιστία ενός ανθρώπου και για να μην ακουστεί η φωνή του είναι να τον αποκαλέσουμε τρελό. Αυτό μπορεί να γίνει πιο εύκολα πιστευτό, όταν ο άνθρωπος αυτός εκφράζει πρωτότυπες και ασυνήθιστες απόψεις, σκέφτεται περισσότερο από όσο συνηθίζουν να κάνουν οι άλλοι και όταν ξεχωρίζει από κάποια ιδιορρυθμία του. Όταν, όμως τύχει ο άνθρωπος αυτός να είναι πονηρός, ενημερωμένος και ικανός σε κάποιες δραστηριότητες, τότε πιο δύσκολα θα τον βγάλουμε τρελό. Στην περίπτωση του γράφοντος, μία από τις συνηθισμένες "τακτικές" αμφισβήτησης και υπεκφυγής, που συνάντησε σε συζητήσεις με φίλους, με πρόσωπα της οικογένειας και τυχαία πρόσωπα από τη νεαρή ηλικία του μέχρι τώρα, γινόταν με την εξής φράση: **"άφησε τις θεωρίες", "άφησε τις φιλοσοφίες"**. Ομολογώ ότι αυτές οι φράσεις ηχούσαν εκνευριστικά στα αυτιά μου και με προκάλεσαν για να βάλω μέσα στους στόχους της ζωής μου να γράφω για **την τρέλα, την ανοησία και την κουτοπονηριά που εκλαμβάνονται σαν δύναμη, εξυπνάδα, λογική και ρεαλισμός**. Και πραγματικά με τόσο πλούσια ενημέρωση που διαθέτουμε σήμερα και με την εμπειρία της μεγαλύτερης ηλικίας βρήκα αστείρευτη πηγή έμπνευσης και δεδομένων για να αμφισβητήσω κι εγώ με τη σειρά μου.

► Είναι τόσο μεγάλο το βάθος της ανοησίας και με ευρύτητα σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, σε όλες τις κοινωνίες, σε όλες τις προσωπικότητες και ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου, που **ρίχνω την ιδέα στους αναγνώστες μου να γίνουν συγγραφείς με σκέψεις που γελοιοποιούν, εξευτελίζουν, ξεγυμνώνουν και καταπολεμούν την ανθρώπινη ανοησία και υποκρισία όλων των περιπτώσεων. Θα βρουν άφθονο υλικό, αστείρευτες πηγές και αφορμές για σκέψη για όλα τα είδη του γραπτού λόγου και για άλλες μορφές έκφρασης**. Εγώ αμετανόητα περιορισμένος στις πιο γενικόλογες σκέψεις θα αναφέρομαι επιλεκτικά σε συγκεκριμένες απόψεις που κάποιοι συντηρούν συνειδητά ή ασυναίσθητα για να εξυπηρετούν τα προσωπικά ή τα ομαδικά συμφέροντά τους, για να προβάλλουν τα προσωπικά τους πρότυπα ζωής και για να παρουσιάζονται με το "μουστάκι" της αξιοπιστίας. Απόψεις πολύ συνηθισμένες, απόψεις αυτονόητες που ακούγονται μέσα στο ίδιο μας το σπίτι, απόψεις που θεωρούνται τελικές κατακτήσεις του ανθρώπινου πνεύματος, απόψεις που αποτελούν ιδέες μαζικής καθοδήγησης των ακροατών και των τηλεθεατών, ιδέες με και για τις οποίες βάζουν τους λαούς να σκοτώνονται σας λέω με χαιρεκακία, ότι εύκολα γίνονται βόμβα στα θεμέλια του Κράτους, της κοινωνίας και του πολιτισμού.

Θεωρίες και φιλοσοφίες περί αγάπης, σχέσεων μεταξύ των δύο φύλων, θρησκευτικές ιδέες, περί δημοκρατίας και ελευθερίας, περί του ρόλου του Κράτους, περί του προορισμού της ζωής ή του έθνους και ατελείωτες ιδέες, με το φως των οποίων κινούμαστε στην καθημερινή ζωή μας, με τις οποίες αποκτούν νόημα οι δραστηριότητές μας και η ζωή μας **και διαμορφώνουν την προσωπικότητα των παιδιών μας, ιδέες και θεωρίες για τις οποίες έχει χυθεί πολύ αίμα**, θα έχουν **χειρότερη τύχη από τα σκουπίδια. Δεν είναι ανακυκλώσιμες**. Θεωρίες και φιλοσοφίες που είναι κατανοητές για τους αγράμματους, τους μωρόμυαλους και τους επιπόλαιους και που **κάνουν τους μορφωμένους παρανοϊκούς**, στην προσπάθειά τους να καταλάβουν και οι ίδιοι τι εννοούν και στην προσπάθειά τους να τις εφαρμόσουν. Πάντα θα αμφισβητούνται με την ίδια ευκολία και την ίδια αναισθησία που δείχνουν οι ισχυροί στους αδύνατους και οι πλειοψηφίες στις μειονότητες. **Η μάχη με τις ιδέες, με το οπλοστάσιο της Φιλοσοφίας και με τη δύναμη της σκέψης επιφυλάσσει μεγάλες εκπλήξεις για όσους έκτισαν σε σαθρό έδαφος και στήριξαν την επιρροή τους σε επιπόλαιες ιδέες, οι οποίες απευθύνονται σε ανθρώπους που μόλις κατέβηκαν από τα δέντρα**. Αυτή τη μάχη χωρίς χρήματα και οπλισμό μπορεί να τη δώσει ο οποιοσδήποτε μόνος του και τα αποτελέσματά της είναι αόρατα, αλλά για το πνεύμα και μακροπρόθεσμα για την κοινωνία, πιο φοβερά από τις βόμβες.

Πάντα πίστευα στο δημιουργικό ρόλο της σκέψης για την αναζήτηση της αλήθειας, για την προοπτική της γνώσης, όπως και για την εσωτερική καλλιέργεια του ανθρώπου. Γνωρίζω **από εμπειρία και από θεωρητική σκέψη**, πώς μπορεί κάποιος να επιτύχει με τη σκέψη του να ανακαλύψει και να παρατηρήσει πράγματα και σχέσεις, τα οποία δεν είδαν οι πιο διαβασμένοι, οι ειδικευμένοι και οι επιφορτισμένοι να τα βρουν. Οι απαντήσεις στα Μεγάλα Ερωτήματα που δημοσιεύονται από τις ιστοσελίδες www.kosmologia.gr δεν είναι μονόπλευρες και με τη **συμβιβαστική στενότητα** που χαρακτηρίζει την περιορισμένη σκέψη των ειδικών. Στο χρονικό διάστημα που η προσπάθεια ήταν αφανής και η θεωρητική σκέψη παρέμεινε άγνωστη και χωρίς να βρεθεί κάποιος να την κατανοήσει, έγινε μεγάλη προσπάθεια να αποσαφηνιστεί αλλά και να εξαχθούν **οι συνέπειες για όλα τα ζητήματα και με μαθηματικές σχέσεις**. Ωσπου να ολοκληρωθούν οι συγκρούσεις των σωματιδίων στο ερευνητικό κέντρο CERN και να βγάλουν τα συμπεράσματά τους για τη "δομή" των σωματιδίων, εσείς έχετε την τύχη να **μάθετε πρώτοι την ολοκληρωμένη απάντηση που ξεπερνάει τη δομή της ύλης** και αγγίζει το ρόλο της **Μόνιμης Συμμετοχής του Κοινού Συνόλου** στις υλικές εξελίξεις και τη **σχέση αυτής της σταθερής παρουσίας με τον "κενό" χώρο**. Μία κοινή συμμετοχή, την οποία **από μερικές ενδείξεις και με φαντασία την αποκαλούμε "Θεό"**. Αυτή η προϋπάρχουσα κοινή πραγματικότητα μας παρουσιάζεται **με μία Διαδικασία Αφαίρεσης του Κόσμου** δια μέσου της ύλης σαν επαναδημιουργία του κόσμου από το σχετικό μηδέν του "κενού" χώρου και με το φαινόμενο της **Ζωής**.

Όσο για τους φυσικούς -που οι πιο φιλόδοξοι από αυτούς ξεπέρασαν σε φαντασία τους φιλόσοφους για να την παγιδέψουν στο ποπ κορν των σωματιδίων- θα πρέπει να διερωτηθούν χωρίς ντροπή και να δώσουν απαντήσεις πώς γίνεται οι "παρείσακτοι" και οι "φαντασιόπληκτοι" φιλόσοφοι να δίνουν πιο εύστοχες απαντήσεις και λύσεις σε προβλήματα, τις οποίες εκείνοι αδυνατούσαν ή δίσταζαν να δώσουν (2009). Πώς γίνεται όχι μόνο να μην είναι ικανοί να διορθώσουν ένα λάθος και να κολλάει η σκέψη τους όταν δεν έχουν όλες τις πληροφορίες της συνταγής με την οποία έμαθαν να επιλύουν τα προβλήματα, αλλά να μην μπορούν να αναγνωρίσουν το πλησίασμα στη λύση που περνάει μπροστά από τα μάτια τους. Πώς γίνεται να χρειάζονται πολλά χρόνια για να ξεριζωθούν οι προκαταλήψεις της επιστημονικής κοινότητας και να προσπερνούν αδιάφορα τις ενδείξεις. Η έκρηξη μέσα στην ψυχή ενός αγανακτισμένου ανθρώπου μπορεί να προκαλέσει πιο εντυπωσιακά φαινόμενα και να μας δώσει πιο χρήσιμες πληροφορίες για τον κόσμο και την προέλευσή του, παρά όλοι μαζί εκείνοι που παρατηρούν και αναλύουν τη σύγκρουση των σωματιδίων μέσα στον επιταχυντή! Να ξεπεράσουν την ψυχολογική ανασφάλεια που φέρνει η αμφισβήτηση της ικανότητας και της ειδικότητάς τους και να μην προσπερνούν αδιάφορα τις περιπτώσεις των πρωτοπόρων σαν να επρόκειτο για τυχαία περιστατικά. Κάτι πρέπει να αναθεωρήσουν ή να συμπληρώσουν στις επιστημονικές μεθόδους και κάτι πρέπει να διορθωθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα, αφού **δεν αρκεί η ειδίκευση και η ποσότητα της γνώσης** για να σκεφτεί κάποιος δημιουργικά και αποτελεσματικά **ούτε στο αντικείμενο των σπουδών και των ερευνών του !** Η διάκριση σε πιο ικανούς και σε λιγότερο ικανούς επιστήμονες δεν μπορεί να εξηγήσει τη μαζική, πεισματική και χρόνια αναπαραγωγή των προκαταλήψεων.

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ:

Θα έχετε ακούσει πολλές απόψεις από επαγγελματίες και ειδικούς για να ξεπεράσετε πολλά από τα προβλήματά σας και για να ζήσετε πιο αισιόδοξοι για την πορεία σας. Θα έχετε ακούσει δυσνόητες θεωρίες, πρωτότυπους τρόπους, συναρπαστικούς, πολυέξοδους, επιστημονικά αναγνωρισμένους και φαντάζομαι τι άλλο... Η δική μου συμβουλή δεν είναι πρωτότυπη, ούτε φανταχτερή, δεν κοστίζει τίποτε και δεν προϋποθέτει να γνωρίζετε πολλά: Γίνετε δύσπιστοι, μη βασίζεστε τυφλά σε τίποτε, αναζητάτε τη βεβαιότητα πριν από τις κινήσεις σας, να μην αποδέχεστε πριν να καταλάβετε, ζητήστε να σας

επιτρέψουν ν' αμφιβάλλετε χωρίς να συγκρούεστε, μη λαμβάνετε εύκολα μία θέση υπέρ ή κατά, μη βιάζεστε να βγάλετε συμπεράσματα. Με αυτή και μόνο την **ασπίδα δυσπιστίας** και με την επιδίωξη να εξακριβώσετε **θα αλλάξει όλη η ζωή σας, όπως δεν το είχατε φανταστεί!** Ακόμα πιο εκπληκτικό είναι, πως **με αυτό τον ανέξοδο και απλό τρόπο θα δυσκολέψετε τη ζωή πολλών απατεώνων και εκμεταλλευτών με ειδικότητα.**

- Για τη σκέψη χωρίς πράξη, έχουμε ακούσει ότι είναι άχρηστη. Για την πράξη χωρίς σκέψη και χωρίς καλή γνώση κοιτάξτε τη ζωή και ρωτήστε το Θεό !